

A HOLLAND, FLAMAND (NÉMETALFÖLDI) NYELVSTRATÉGIA

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: FERENCZI GÁBOR

Alapadatok

Érintett nyelvek: németalföldi (holland, flamand)

Érintett országok: Holland Királyság,¹ Belga Királyság, Suriname Köztársaság

A nyelvek státusa az érintett országokban: hivatalos nyelv

A beszélőközösség mérete: Hollandia: 13,2 M, Belgium (Flandria): 6,8 M, Suriname és Karib-térség: 590 E

A stratégiai dokumentum típusa: nyelvstratégiai dokumentum (nyelvpolitikai cselekvési terv)²

A stratégia természete: nyelvélénkítés (nyelvi tanácsadás)

A stratégia kiterjedése: rövid távú

A stratégia időtartama: 5 év (2015–2020)

Intézkedési területek: nyelvpolitika, nyelvi infrastruktúra, nyelvhasználat

1 A Karib-szigetekhez tartozó autonóm alkotmányos részeivel együtt (tehát Arubával, Curaçaóval és Sint Maartennel); továbbá Hollandiának – mint a Holland Királyság részének – a *Karibi Hollandia térség* néven nevezett közvetlen részeivel (vagyis Bonaire-rel, Sabával és Sint Eustatiusszal) együtt. Ez utóbbiak saját önkormányzatisággal bírnak, tehát egy-egy önálló községként értelmezendők, továbbá egyetlen holland közigazgatási tartományhoz sem tartoznak.

2 A Holland Királyság és a Belga Királyság között a Németalföldi Nyelvi Unió tárgyában megkötött szerződés
Az új Németalföldi Nyelvi Unió. A 2015–2020. közötti időszak nyelvpolitikai cselekvési terve – lásd: *Taalunie*. <https://taalunie.org/> (letöltés: 2023. 08. 31.).

Felelős intézet, kidolgozó: Németalföldi Nyelvi Unió³ (nyelvpolitikai szervezet)
„Nyelvstratégiai mátrix”: nem veszélyeztetett nyelv, viszonylag jól kidolgozott program

I. A nyelv története, jelenkori állapota

A holland nyelv az indoeurópai nyelvcsalád germán ágának nyugati germán nyelvcsoportjába tartozik. A nyugati germán nyelveket gyakorta osztják két további csoportra. Az egyikbe (angolfríz) tartozik az angol és a fríz; a másikba a német, a jiddis, a holland (a Belgiumban elterjedt flamand dialektussal együtt) és az afrikansz; a nyelvjárási különbségek azonban gyakran áttörik a nevek által jelzett határokat. A Hollandia és Németország északi-tengeri partvidékén és a szomszédos szigeteken – egészen a dán határig – beszélt fríz az angolszász nyelvhez hasonlatos, amely a rómaiak távozása után került Britanniába.⁴ Az afrikansz a 17. századi holland telepesek, a búrok nyelvéből alakult ki Dél-Afrikában, ahol napjainkban a fehér lakosságnak több mint fele, valamint az európai–afrikai vegyes házasságokból születettek leszármazottjai beszélik. Noha e nyelv egyszerűsödött az idők folyamán, a holland anyanyelvűek számára részben még napjainkban is érthető.

A holland – saját nevén: *Netherlands*, illetve *Hollands* és *Vlaams* [vlámsz] – hivatalos nyelv a Holland Királyságban, a Belga Királyság flamandok lakta területén, Flandriában, valamint a Suriname Köztársaságban. Egyes vélekedések szerint két külön nyelvről lehet beszélni, ugyanis a Belgiumban beszélt flamand

3 *Taalunie*. <https://taalunie.org/> (letöltés: 2023. 08. 31.).

4 Hollandiában, noha csak regionális szinten, Frízföldön, de hivatalos a fríz nyelv is. Távirati rövidséggel megjegyzem, hogy a történelmi-kulturális szempontból gazdag, mintegy kétezer éves múltra visszatekintő, fríz nyelvű lakosság zömével falun él, s szinte kivétel nélkül kétnyelvűek, a holland nyelvet is beszélik. Sokan közülük a nyelvváltás stádiumában vannak, elhagyva őseik nyelvét. Ezért a Leewardenben működő Fryske Akademy fő feladata a fríz nyelv ápolása és megőrzése. A gyakorlatban is jól működő nyelvtervezési programjuk, saját tanterveik, tankönyveik és saját kutatási programjaik vannak.

A Holland Királyság Karib-térségbeli, továbbá suriname-i részét nézve más nyelvek is hivatalos nyelvként használatosak regionális szinten, éspedig az angol, spanyol és papiamento, de ezekre vonatkozó nyelvpolitikai dokumentum nincs.

nyelv – éppen a történelmi-vallási körülmények következtében – elkülönült a Hollandiában használt holland nyelvtől. A nyelvészek keményen bírálják ezen álláspontot: ti. a felfedezhető különbség önmagában a szétszakítottságban áll, s még akkora különbség sincs e két nyelv között, mint az angliai angol és az amerikai angol esetében.

A nyelvváltozatok a kölcsönös megértést nem befolyásolják. Nyelvváltozatainak egységes irodalmi (Algemeen Beschaafd Nederlands) és helyesírási normája (Het Groene Bookje) van. A holland irodalmi nyelv kialakulása az óalsófrank (7–11. század), a középnémetalföldi (12–15. század) és az újnémetalföldi (17. századtól) szakaszokra osztható. A francia arisztokrácia hatására már a 9. századtól sok francia elem került a kultúrnyelvbe. E szavak a későbbi századokban tovább gyarapodtak, Hollandia ugyanis két részre szakadt: az északi részek áttértek a kálvini irányzatú protestantizmusra, azonban a déli részek katolikusok maradtak. Elsősorban a kálvinizmus északi terjedésének eredményeképpen e jövevényszavak napjainkban is szerves részét képezik a holland irodalmi és szaknyelvnek.

A Szentírás (Statenbijbel) anyanyelvre való lefordítása (1635) nagy mértékben hozzájárult a nemzeti nyelv széles körű terjedéséhez, elsősorban nyilván a Kálvin-tanokat befogadó térségben. A németalföldi egyetemek (Leiden, Leuven, Gent, Antwerpen) a latin mellett a holland nyelv művelésében központi szerepet játszottak. A 19. századtól általánossá vált irodalmi nyelv a flandriai területekre is áterjedt, ennek eredményeképpen a Belgiumhoz tartozó tartományokban is meghonosodott. A helyesírási szabályokat először 1863-ban rögzítették. A Karib-térségben (beleértve Suriname-ot is), vagyis a Holland Királyság területének hajdanán gyarmatosított részén a holland nyelv hatása ma is számottevő, meghatározó jelentőségű.

II. Jogi, közigazgatási alapok, előzmények

A Holland Királyság és a Belga Királyság között 1980. szeptember 9-én szerződés kötött (s 1982. április 4-től hatályos) egy nyelvpolitikai szervezet, a Németalföldi Nyelvi Unió létrehozására. Az unió létrehozására a holland Külügyminisztérium államtitkára és Belgium külügyminisztere jelöltetett ki. Az érintett államok

a németalföldi nyelvnek (mint a társadalmi érintkezés eszköze, továbbá a tudomány és az irodalom kifejezőeszköze), s tágabb értelemben a németalföldi nyelvterület kultúrájának (hazai és nemzetközi szempontból is) a megóvásáért s annak használatát érintő kérdésekért közös felelősséggel tartoznak. A Németalföldi Nyelvi Uniót a következő szervek alkotják: Miniszteri Bizottság, Parlamentközi Vegyes Bizottság, Németalföldi Nyelv és Irodalom Tanácsa, Általános Titkárság.

A társadalom változásának következtében idővel módosultak e szervezettel szembeni elvárások is: az új Nyelvi Uniónak kevésbé végrehajtói, inkább nyelvpolitikai támogatói szerep jut annak érdekében, hogy tevékenyége célirányosabbá váljék, s növelni tudja a társadalomra gyakorolt hatását.⁵ – A két állam közötti, hasonló célú megállapodás: a kulturális-szellemi kapcsolatokról szóló, 1946. május 16-án megkötött szerződés.⁶

III. A stratégia célja

A Németalföldi Nyelvi Uniónak a kezdetektől fogva alapvető célkitűzése a németalföldi ajkú közösségeknek a németalföldi nyelv és irodalom területén való – tehát a legtágabb értelemben vett nyelvi-kulturális – integrációja. A németalföldi nyelv és irodalom részterületeinek tekintendők az alábbiak: „a nyelv és az irodalom mint a tudományos tevékenység tárgyai, az irodalom mint a művészi kifejezés egyik formája, a nyelv mint a tudomány kommunikációs eszköze, a nyelv mint az irodalom kifejezőeszköze, a nyelv és az irodalom oktatása, valamint – általánosságban – a nyelv mint a társadalmi érintkezés eszköze.”⁷

A szervezet alapvető célkitűzései közé tartozik „(a) a németalföldi nyelv közös fejlesztése; (b) a németalföldi nyelv ismeretének és felelős használatának

5 A dolgozatban e megújult szervezet 2015 és 2020 közötti nyelvpolitikai cselekvési tervét mutatjuk be.

6 Bővebben l. Gúti–Varga 2008: 224–225.

7 Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de Nederlandse Taalunie, Brussel, 09-09-1980 [A Holland Királyság és a Belga Királyság között a Németalföldi Nyelvi Unió tárgyában megkötött szerződés.] 2. cikk <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002947/1982-04-01> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

közös elősegítése; (c) a németalföldi nyelvű irodalom közös támogatása; (d) a németalföldi nyelv és a németalföldi nyelvű irodalom külföldi tanulmányozásának és elterjedésének közös elősegítése”⁸

A szervezetet létrehozó felek elhatározták, hogy „(a) közös intézményeket hoznak létre és tartanak fenn a [fenti] célkitűzések és intézkedések megvalósítására; (b) közösen szabályozzák a németalföldi nyelv hivatalos helyesírását és nyelvtanát; (c) közösen határozzák meg a jogalkotás és a hivatalos közzétételek során alkalmazandó, egységes terminológiát; (d) közös politikát folytatnak a szótárakat, szójegyzékeket és nyelvtanokat érintő magánkezdeményezések tekintetében; (e) közösen határozzák meg a »Bizonyítvány a németalföldi nyelv mint idegen nyelv ismeretéről« (»Getuigschrift Nederlands als Vreemde Taal«) elnevezésű bizonyítvány megszerzésének vizsgafeltételeit, és közösen adják ki e bizonyítványt; f) nemzetközi téren, így különösen az Európai Közösségekben közös politikát folytatnak a németalföldi nyelv és a németalföldi nyelvű irodalom vonatkozásában; (g) egyeztetést folytatnak egymással, ha a harmadik országokhoz vagy nemzetközi szervezetekhez fűződő kapcsolataikban vagy egyezményeik keretében a németalföldi nyelv érdekei vagy a jelen Szerződés célkitűzései érintettek”⁹

A szervezet megalkotói „ezenkívül – ha azt szükségesnek ítélik – közösen (a) ösztönzik a németalföldi nyelvet és a németalföldi nyelvű irodalmat érintő tudományos kutatást, valamint a németalföldi nyelvű irodalom fejlődését, beleértve a könyvkiadást és -terjesztést is; (b) támogatják a németalföldi nyelv és a németalföldi nyelvű irodalom oktatását, és közösen törekednek arra, hogy ennek kiindulópontját a németalföldi nyelv egységes volta és a németalföldi nyelvű, közös irodalom egysége képezze; (c) törekednek a németalföldi nyelv

8 Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de Nederlandse Taalunie, Brussel, 09-09-1980 [A Holland Királyság és a Belga Királyság között a Németalföldi Nyelvi Unió tárgyában megkötött szerződés.] 3. cikk. <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002947/1982-04-01> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

9 Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de Nederlandse Taalunie, Brussel, 09-09-1980 [A Holland Királyság és a Belga Királyság között a Németalföldi Nyelvi Unió tárgyában megkötött szerződés.] 4. cikk <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002947/1982-04-01> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

felelős használatára, különösen az oktatásban és a hivatali nyelvhasználatban; (d) ösztönzik a tömegtájékoztató területén azokat a kezdeményezéseket, amelyek célja a Nyelvi Unió célkitűzéseinek megvalósítása; (e) segítik elő terminológiai adatbázisok létrehozását és szójegyzékek összeállítását; (f) támogatják vagy szervezik meg a németalföldi nyelv, a németalföldi nyelvű irodalom és a németalföldi kultúrtörténet külföldi oktatását; (g) ösztönzik a németalföldi nyelvű irodalom külföldi terjesztését fordításban és eredeti nyelven is; (h) ösztönzik azokat a magánkezdeményezéseket, amelyek hozzájárulhatnak a Nyelvi Unió célkitűzéseinek megvalósításához”.¹⁰

A társadalomban végbemenő változások (globalizáció, digitalizáció, vállalkozásbarát közigazgatás iránti igény) következtében az új nyelvi Unió aktualizálta eredeti céljait. Három stratégiai fontosságú politikai prioritást jelölt meg:

- a nyelvpolitika;
- a nyelvi infrastruktúra és a nyelvhasználat;
- a szervezet szakmai szervezeti egységei.

IV. Szerkezeti felépítés

1. A Németalföldi Nyelvi Unió és az új Nyelvi Unió mint a nyelvstratégia kidolgozásáért felelős szerv szervezeti átalakulásának, megújulásának bemutatása.
2. A társadalom egészét érintő, három fő tendenciózus változás:
 - 2.1. Globalizáció (a nyelv új státusa, aktív nyelvpolitika, Európa).
 - 2.2. Digitalizáció (hatásnövelés, a nyelv helyzete a digitalizációban, hatékonyabb munkavégzés).
 - 2.3. Vállalkozásbarát közigazgatás iránti igény (összekötő kapocs a vállalkozások és a közigazgatás között, vállalkozásközpontú szemléletmód, saját források).

¹⁰ Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de Nederlandse Taalunie, Brussel, 09-09-1980 [A Holland Királyság és a Belga Királyság között a Németalföldi Nyelvi Unió tárgyában megkötött szerződés.] 5. cikk <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002947/1982-04-01> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).

3. A három új, stratégiai jelentőségű politikai prioritás:
 - 3.1. A nyelvpolitika (koordinációs kérdések, széleskörű tanácsadói szerep, európai siker).
 - 3.2. Nyelvi infrastruktúra (ingyenes nyelvi tanácsadás, középpontban a nyelvhasználó, társadalmi összekötő szerep).
 - 3.3. A nyelvhasználat (a minőségi oktatást segítő kompetenciaközpont, a külföldi tanárok segítése, az új Nyelvi Unió jelentőségének lényege).
4. A szervezet (az új Nyelvi Unió) megújulásának szempontjai:
 - 4.1. Szervezeti felépítés (célközpontú gondolkodás, keresztkapcsolatok, nyitottság és szinergia).
 - 4.2. Személyzeti politika (a tanácsadók szerepe, kreatív megoldások, képzések és visszacsatolások).
 - 4.3. Információs és kommunikációs technológia (analóg helyett digitális eszközök, távkonferenciák, professzionális tudás a tanácsadásban).
 - 4.4. Pénzügyek (integráns pénzügyi döntéshozatal, célalapú finanszírozás, járulékos források).
 - 4.5. Kommunikáció és marketing (a szervezet üzenetének egységessége, a munkatársak munkájának jelentősége, ügyfélközpontú gondolkodás).

V. Intézkedési területek

A társadalom egészét érintő fő tendenciózus változások (globalizáció, digitalizáció, vállalkozásbarát közigazgatás iránti igény) folytán az új Nyelvi Unió nyelvpolitikai cselekvési tervében három új, stratégiai jelentőségű politikai prioritásra (a nyelvpolitikára, nyelvi infrastruktúrára és nyelvhasználatra) fókuszál. A klasszikus hatáskörökhöz igazodó munkaterületek helyébe ezek léptek, s szoros (természetszerűleg ok-okozati) kapcsolatban állnak egymással.

1. Nyelvpolitika

A globalizáció következtében a kis nyelvek státusa (így a németalföldi nyelv is) megváltozik. Részint folyamatos a tömegkommunikációs eszközök idegen

nyelvi hatása, éspedig leginkább az angol nyelvi hatás. Részint sokan érkeznek más nyelvterületekről németalföldi nyelvterületre.

Az Európai Unió létrejötte is a globalizációval szorosan összefüggő változás volt: e miatt a nemzetközi szintér vált sok esetben a nyelvpolitika alakítójának egyikévé. A kialakult helyzet arra ösztönzi az új Nyelvi Uniót, hogy aktívan jelen kell lennie az uniós intézményekben, és képviselnie kell a nyelvterület érdekeit. A nyelvterületen belüli együttműködés növeli a németalföldi nyelv hatását és vonzerejét.

Aktív nyelvpolitikára van szükség. Fontos, hogy a németalföldi nyelv ne veszítsen jelentőségéből, ezért a szervezet feladatának tekinti, hogy jól pozicionálja e nyelvet. Az új Németalföldi Nyelvi Unió a Holland Királyságban, Belgiumban, a Suriname Köztársaságban és a nemzetközi szintéren is tanácsadással segíti a németalföldi nyelv megőrzésére irányuló politikát. Egyik fontos feladatának tekinti azon szereplők összekapcsolását, akiknek fontos a németalföldi nyelv jövője. Ugyanis közös erővel koherensebb és hatékonyabb, egyben szélesebb bázisú németalföldi nyelvpolitika alakítható ki. Függetlensége és szakértelme folytán az új Nyelvi Unió a legalkalmasabb szervezet e koordináló szerep betöltésére.

A németalföldi nyelv nagy jelentőséggel bír a társadalmi élet különböző területein, éspedig az oktatásban, a kultúrában, a tudományban és a jóléti szolgáltatások terén. Az új Németalföldi Nyelvi Unió célja, hogy a németalföldi nyelvvel kapcsolatos tudását a különféle közigazgatási szervek szolgálatába állítsa, szem előtt tartva a felmerülő társadalmi kihívásokat. Így például a más anyanyelvűeknek tartott nyelvvoktatással kapcsolatos tanácsadással hozzájárul a más anyanyelvűek társadalmi beilleszkedéséhez.

Az új Németalföldi Nyelvi Unió elismeri a Hollandia, Flandria és Suriname közötti különbségeket, és gondoskodik az elképzelések kölcsönös megosztásáról és a nyelvi politikák összehangolásáról. Az európai szervezetekben való részvétel erősíti a németalföldi nyelv pozícióját. A németalföldi nyelvvel kapcsolatos közös figyelemfelhívó tevékenységgel a közelmúltban sikerült elérni, hogy a németalföldi nyelv is bekerüljön az *Erasmus+* program cserediákoknak szánt, online nyelvi kínálatába.

2. Nyelvi infrastruktúra

A digitalizáció alapjaiban rendezi át az információkeresési szokásokat: a hagyományos könyvtárhasználat terhére mérhetetlenül nagyobb szerephez jut a világhálón való keresés, böngészés. A digitális eszközök révén nagy mennyiségű ismeret könnyen hozzáférhetővé tehető, s így sokkal nagyobb hatást érhet el ugyanazon ismeretanyag ugyanannyi erőbefektetéssel.

A digitalizáció átalakítja a különböző szervezetek működési folyamatait is: hatékonyabban dolgozhatnak a belső hálózatoknak, távkonferenciáknak és a folyamatokat automatizáló, okos infokommunikációs megoldásoknak köszönhetően. A közösségi média, az online eszközök és az e-tanulás által az új Németalföldi Nyelvi Unió könnyebben elérheti a németalföldi nyelvet oktató vagy tanuló embereket, függetlenül attól, hol élnek a világban. A közösségi média adta új kommunikációs lehetőségek segítségével kiforrottabbá tehető a szervezet arculata.

A szókincs, a nyelvtan és a helyesírás adja a nyelv alapját. Az új Nyelvi Unió munkája eredményeképpen az ezekkel kapcsolatos ismeretterjesztő és tanácsadó anyagok digitálisan is hozzáférhetők [ld. pl. az ún. *Zöld könyvecske* (*Groene Boekje*) nevű helyesírási szótárt, mely a woordenlijst.org internetes címen érhető el]. Továbbá az új Nyelvi Unió a nyelvhasználók által feltett kérdésekre építve létrehozott egy online nyelvi tanácsadói adatbázist, és a továbbiakban bővíteni fogja digitális kínálatát (például nyelvi tanácsadással). Így a németalföldi nyelvet akár írásban, akár szóban használni szándékozók ingyenesen hozzáférhetnek a megfelelő tudáshoz.

Az új Nyelvi Unió nyelvi tanácsadással is foglalkozik, figyelembe véve az érintett célcsoportok – közigazgatási szervezetek, vállalkozások, fiatalok stb. – szükségleteit. A közigazgatást tanáccsal segíti abban, hogyan lehet közérthető formában kommunikálni a polgárokkal. A vállalkozások munkáját műszaki, gazdasági, illetve orvosi szakterminológiák kidolgozásával támogatja. Ezeket digitális formában teszi közzé.

A közigazgatás szervezeteinek a különféle gazdasági szempontokat figyelembe véve kell végezni munkájukat. A munkahelyen használt nyelvvel kapcsolatos tanácsadás által a Németalföldi Nyelvi Unió például hozzájárulhat a munkahelyi

balesetek kockázatának csökkentéséhez. A németalföldi nyelv nemzetközi népszerűsítése jó hatást gyakorolhat a turizmusra és az üzleti életre. Értéktermelő tevékenységre számos lehetőség nyílik, tartalmi és gazdasági szempontból egyaránt.

Jóllehet korábban a közszféra és a magánszféra közötti együttműködés nem volt megengedett, mostanság egyre több olyan közigazgatási szervezet van, amely az alapköltségvetését a gazdasági életből származó saját bevételekkel egészíti ki. Az új Németalföldi Nyelvi Uniónak támogatnia kell ezen együttműködések, hogy társadalmi beágyazottságuk megszilárdulhasson, továbbá hogy célkitűzéseiket mindinkább megvalósíthassák.

Az új Németalföldi Nyelvi Unió kapcsolatot teremt részint a forrásanyaga és nyelvi tudásállománya, részint a tudomány képviselői és a gazdasági élet szereplői között. Így például a németalföldi nyelv élőnyelvi korpuszát a vállalkozások nyelvi és beszédtechnológiai fejlesztési célokra, a tudósok kutatási célokra használhatják. A nyelvi vagy beszédtechnológiára épülő új, innovatív termékek, alkalmazások (pl. navigációs eszközök és intelligens otthoni eszközök stb.) elérését a németalföldi nyelvű használók számára is igyekszik biztosítani (hogy ne csak az angol nyelvű felhasználók számára legyenek elérhetők).

3. Nyelvhasználat

Az új Németalföldi Nyelvi Unió sokrétű tudással bír a németalföldi nyelv oktatására nézve, legyen szó a gyermekek tanításáról vagy a felnőttképzésről, az anyanyelvi, másodnyelvi vagy idegennyelvi oktatásról, a nyelvterületen vagy éppen azon kívül folyó nyelvoktatásról. Az új Németalföldi Nyelvi Unió a németalföldi nyelv oktatása számára kompetenciaközpontként működik. A szervezet szoros kapcsolatot tart fenn nyelvtanári szervezetekkel (de önmaga már nem bonyolít le oktatási projekteket). S minthogy tevékenységét a nyelvpolitika szintjére összpontosítja, ezáltal megnöveli az általa kifejtett hatást.

Az új Nyelvi Unió továbbképzéssel és vonzó oktatási segédanyagokkal támogatja a németalföldi nyelvet külföldön tanító pedagógusok munkáját. Ennek hatékonyabbá tétele érdekében a jövőben több digitális eszközt fog alkalmazni, továbbá virtuális tanulási környezetet fog kialakítani. Igyekszik

együttműködni más érintett felekkel, így például a Nemzetközi Néderlandisztikai Szövetséggel (IVN).

A szervezet igyekszik mindent elkövetni azért, hogy világszerte a lehető legtöbben tekintsenek vonzó nyelvként a németalföldi nyelvre. Támogatja a németalföldi nyelv tanulását és a hozzá kapcsolódó fordítások elterjedését. E tevékenységek serkentik a Hollandiához és Flandriához fűződő nemzetközi gazdasági kapcsolatokat és a turizmust. Az új Németalföldi Nyelvi Unió egyben segíti azon holland és flamand multinacionális vállalatok munkáját is, amelyek külföldön a németalföldi nyelvet beszélő munkaerőt kívánják alkalmazni. Céljai elérése érdekében a szervezet olyan nemzetközi hálózatot épít, amelynek tagjai a németalföldi nyelvet oktató tanárok, nagykövetségek, műfordítók és vállalkozások.

VI. Ütemterv

Az új Németalföldi Nyelvi Unió mint felelős szerv nyelvpolitikai cselekvési terve a 2015 és 2020 közötti időszakra vonatkozik, azonban a stratégiai intézkedések határidejét e dokumentum nem tartalmazza.

VII. Feladat- és hatáskörök

Az új Nyelvi Unió feladatai:

- a németalföldi nyelvterület különböző részeit összekötő, közvetítő nyelvpolitikai tevékenység; nyelvpolitikai cselekvési terv kidolgozása;
- nyelvpolitikai támogató (s nem végrehajtó) szerep betöltése;
- nyelvpolitikai tanácsadás a holland, flamand és suriname-i közigazgatásnak;
- nyelvpolitikai tanácsadás a gazdasági élet szereplőinek;
- a németalföldi nyelvet oktató (elsősorban a külföldön dolgozó tanárok) támogatása;
- az érintett államok közigazgatási költségeinek csökkentéséhez való hozzájárulás;
- európai szintű lobbitevékenység végzése a németalföldi nyelv státusának megerősítésére;
- a holland és flamand (irodalmi) szervezetek közti együttműködés támogatása;

- kiadványok megjelentetése, illetve megjelentetésük támogatása;
- szervezeti felépítésének, működésének időnkénti felülvizsgálata: szervezeti megújulás, időszerű változtatások elvégzése.

VIII. Felügyelet, fenntartás és megújítás

Az új Nyelvi Uniónak felügyeleti, támogató, végrehajtó és megújító szerepe van az alábbi öt területen:

- a szervezeti felépítés;
- a személyzeti politika;
- az információs és kommunikációs technológia;
- a pénzügyek;
- a kommunikáció és marketing.

1. Szervezeti felépítés

Főszerepet kap a célközpontú gondolkodás. Az új Németalföldi Nyelvi Unió alapjaiban lett átszervezve, annak érdekében, hogy „bemenetvezérelt” szervezetből „kimenetvezérelt” szervezetté váljék. Az egyes szervezeti egységek közti hatékony keresztkapcsolatok létrehozatala fontos a szervezet belső koherenciájának érdekében. Emiatt a szervezet munkatársai kis létszámú interdiszciplináris munkacsoportokban dolgoznak. Sőt, nemcsak az egyes szervezeti egységek közötti határok váltak mindinkább átjárhatóvá, e szemlélet határozza meg a külső szervezetekhez fűződő kapcsolatokat is. A kölcsönös kapcsolatépítés jegyében, valamint a költségek csökkentése érdekében az új Nyelvi Unió más szervezetek céljaira is összpontosít: hasznosítani szeretné humán erőforrásait, továbbá kész befogadni mások segítségét.

2. Személyzeti politika

A munkatársaknak folyamatos kompetenciafejlesztésre van szükségük, hogy erősödjék a németalföldi nyelv védelme érdekében végzett tevékenységük szolgáltató-tanácsadó jellege. Tevékenységüket pénzügyi és társadalmi szemszögből

is látniuk kell, és tudniuk kell különböző érdekeket mérlegelni. Képeseknek kell lenniük, hogy az összetett nehézségekre is kreatív megoldásokat találjanak. Sok esetben túl kell látniuk saját területük határain, és vállalniuk kell cselekvéseiért a felelősséget. Az új Németalföldi Nyelvi Unió a tanácsadói szerepet szem előtt tartva értékeli munkatársai teljesítményét és szervezi továbbképzéseit.

3. Információs és kommunikációs technológia

A szervezet új, digitális munkakörnyezetet alakít ki, hogy ebben egyszerűbbé váljék a szervezeti egységeken túlmutató csapatmunka és a (nemzetközi) partnerekkel való együttműködés. Közvetítő és összekötő szerepe folytán képesnek kell lennie a szervezetnek gyorsan egyeztetni a nyelvterület legkülönbözőbb pontjain – nemcsak Hollandiában, Flandriában, hanem a Karib-térségben és Suriname-ban – élő emberekkel. Nagy segítséget nyújtanak ebben a videokonferenciák. Jóllehet az új Németalföldi Nyelvi Unió maga alkalmaz néhány olyan infokommunikációs szakértőt, aki gondoskodik a szervezet alapinfrastruktúrájáról, a nagyobb projektekre a szervezet külső szakembereket kér fel. A megújult munkakörnyezethez szükséges speciális képességek megszerzése érdekében a szervezet továbbképzéseket szervez munkatársai számára.

4. Pénzügyek

Az új Nyelvi Unió 2014 óta minden évben új, integráns költségvetést készít: forrásait az időszerű stratégiai döntések alapján minden évben újra felosztja. A szervezet szigorúbban ellenőrzi, milyen mértékben járulnak hozzá saját célkitűzéseik megvalósításához az általa finanszírozott szervezetek, s csak a saját céljával egybeeső részleteket finanszírozza. Jelentős mértékben leegyszerűsítette pályázati eljárásait. Ennek megfelelően a 7.500 eurónál kevesebb támogatási összegek felhasználását formálisan nem ellenőrzi az adminisztrációs folyamat költséges volta miatt. Az új Németalföldi Nyelvi Unió saját forrásai segítségével hívásával olyan projekteket is támogathat, amelyek – jóllehet nem tartoznak alapfeladatai közé, mégis – hozzájárulnak stratégiai céljaik megvalósításához.

E feladat elvégzésére a szervezet belső tanácsadót alkalmaz, akinek feladata egyben a támogatók toborzása is.

5. Kommunikáció és marketing

Az új Németalföldi Nyelvi Uniónak felismerhetőnek és elérhetőnek kell lennie közvetítő és összekötő szerepéből eredően. Ennek eléréséhez elengedhetetlen, hogy az új Németalföldi Nyelvi Unió meghatározza egységes üzenetét. Továbbá gondoskodni kell arról, hogy az új Németalföldi Nyelvi Unió el tudja juttatni – közérthető, könnyen hozzáférhető és vonzó formában – üzenetét a nyilvánossághoz. Az új Németalföldi Nyelvi Unió – megújult, ügyfélközpontú gondolkodása révén – végső soron nem termékeket vagy szolgáltatásokat értékesít; hanem nyelvi ismereteket, nyelvi tudást ad át.

IX. Összehasonlítás, esetleges kitekintés

Az új Nyelvi Uniónak mint közvetítő és tanácsadó szervezetnek alapvető célkitűzése a németalföldi ajkú közösségeknek a németalföldi nyelv és irodalom területén való – tehát a legtagabb értelemben vett – nyelvi-kulturális integrációja. Ezt rendkívül fontos lenne megvalósítani a magyar viszonyok között is, s aktualizálni a teljes – tehát az anyaországi, a határon túli és a diaszpórában élő – magyar beszélőközösségre.

Az új Nyelvi Unió számára fontos, hogy a németalföldi nyelv ne veszítsen jelentőségéből. Ennek érdekében aktív nyelvpolitikára van szükség, hiszen a globalizáció következtében a kis nyelvek státusa jelentőse változik (ld. tömegkommunikáció elterjedése, erőteljes angol nyelvi hatás). E nyelvpolitikai elképzelés teljesen egyezik a magyarral. Az új Nyelvi Unió a Holland Királyságban, Belgiumban, a Suriname Köztársaságban és a nemzetközi szinten is tanácsadással segíti a németalföldi nyelv megőrzésére irányuló politikát. Más okból kifolyólag, de a nemzeti széttagoaltságból eredő hátrányok csökkentésére e tevékenység a magyar beszélőközösségre nézve is előnyös lenne. Pláne azért, mivel jelentős hasonlóság lelhető fel a németalföldi és a magyar nyelv helyzetét illetően abban is, hogy nagy jelentőséggel bírnak a társadalmi élet különböző

területein, és pedig az oktatásban, a kultúrában, a tudományban és a jóléti szolgáltatások terén. Éppen ezért az e nyelvekkel kapcsolatos tudást a különféle közigazgatási szervek szolgálatába kell állítani.

Szintén közös vonás a németalföldi és a magyar nyelv esetét tekintve, hogy a digitális eszközök révén nagy mennyiségű ismeret könnyen hozzáférhetővé tehető, s így sokkal nagyobb hatást érhet el ugyanazon ismeretanyag ugyanannyi erőbefektetéssel. A közösségi média, az online eszközök és az e-tanulás által könnyebben elérhetőek a nyelvet oktató vagy tanuló emberek, függetlenül attól, hol élnek a világban. Az új Németalföldi Nyelvi Unióhoz hasonlóan a magyarországi viszonyok között is meg kell találni annak módját, hogyan lehetne állami keretek között nyelvi tanácsadással foglalkozni, figyelembe véve az érintett célcsoportok – közigazgatási szervezetek, vállalkozások, fiatalok stb. – szükségleteit. Stratégiai jelentőségű segíteni a közigazgatást, hogyan lehet kö-zérhető formában kommunikálni a polgárokkal. Rendkívül fontos segíteni a különféle szakmák munkáját a szakterminológiák kidolgozása által.

Hasonlóan a magyar viszonyokhoz korábban a közszféra és a magánszféra közötti együttműködés nem volt megengedett Hollandiában. Azonban mostanság egyre több olyan közigazgatási szervezet van, amely az alapköltségvetését a gazdasági életből származó saját bevételekkel egészíti ki. Az új Németalföldi Nyelvi Unió támogatja ezen együttműködések, s ennek módját a magyar viszonyok között is meg kell találni, hogy a célkitűzések mindinkább megvalósíthatók legyenek. A németalföldi nyelv élőnyelvi korpuszát a vállalkozások nyelvi és beszédtechnológiai fejlesztési célokra, a tudósok kutatási célokra használhatják. Újfent hasonlít a magyar helyzethez, hogy a nyelvi vagy beszédtechnológiára épülő új termékek, alkalmazások (pl. angol nyelvű navigációs eszközök, intelligens otthoni eszközök stb.) elérését a németalföldi nyelvű használók számára is igyekszik biztosítani az új Németalföldi Nyelvi Unió.

Az új Németalföldi Nyelvi Unió a németalföldi nyelv oktatása számára kompetenciaközpontként működik: szoros kapcsolatot tart fenn nyelvtanári szervezetekkel. Mindamellet ön maga már nem bonyolít le oktatási projekteket, tevékenységét a nyelvpolitika szintjére összpontosítja. A magyar nyelvpolitikai viszonyok között is meg kellene találni ennek módját. Továbbá a szervezet továbbképzéssel és vonzó oktatási segédanyagokkal támogatja a németalföldi

nyelvet külföldön tanító pedagógusok munkáját. Ennek hatékonyabbá tétele érdekében – hasonlóan a magyar irányelvekhez – a jövőben több digitális eszköz fog alkalmazni, illetve virtuális tanulási környezetet fog kialakítani. Továbbá támogatja a németalföldi nyelv tanulását és a hozzá kapcsolódó fordítások elterjedését.

Összességében megállapítható, hogy a németalföldi nyelvpolitikai cselekvési tervben foglalt stratégiai elemek, irányelvek – kiforrottságuk, gyakorlatközeliségük és hatékonyságuk által – sok tanulsággal szolgálhatnak a magyar nyelvstratégia kidolgozásához.

Felhasznált irodalom

- Comrie–Matthews–Polinsky 2006. Comrie, Bernard – Matthews, Stephen – Polinsky, Maria: *A nyelvek világatlasza. A világ nyelveinek eredete és fejlődése*. Kossuth Kiadó, Budapest, 2006.
- Crystal 1998. Crystal, David: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó, Budapest, 1998.
- De nieuwe Taalunie. Beleidsplan 2015–2020. [Az új Nyelvi Unió. A 2015–2020. közötti időszak nyelvpolitikai cselekvési terve.]* <https://taalunie.org/publicaties/163/de-nieuwe-taalunie> (letöltés időpontja: 2023. 08. 31.).
- Fodor 2003. Fodor István: *A világ nyelvei és nyelvcsaládjai*. Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2003.
- Gúti–Varga 2008. Gúti Erika – Varga Orsolya: A németalföldi nyelvről. In Balázs Géza – Dede Éva (szerk.): *Európai nyelvművelés. Az európai nyelvi kultúra múltja, jelene és jövője*. Inter Kht.–PRAE.HU, Budapest, 2008. 220–227.
- Meerjarenbeleidsplan 2020–2024. (Többéves szakpolitikai terv 2020–2024.)* <https://taalunie.org/publicaties/189/meerjarenbeleidsplan-2020-2024> (letöltés időpontja: 2023. 08. 31.)
- Miklós 2002. Miklós József: *Európai nyelvek*. Neptun Impex Rt., Csíkszereda, 2002.
- Population of the Caribbean Netherlands from 2011 to 2023.* <https://www.statista.com/statistics/706790/population-of-the-caribbean-netherlands/> (letöltés időpontja: 2023. 08. 10.).

Schmeitz 2017. Schmeitz, Maggie: *Disaster Risk Reduction Country Document for Suriname*, 2014. NCCR, Paramaibo, 2017. https://www.preventionweb.net/files/53917_53917finalcountryreportsuriname.pdf (letöltés időpontja: 2023. 08. 10.).

Structure of the Population. Stabel. <https://statbel.fgov.be/en/themes/population/structure-population> (letöltés időpontja: 2023. 08. 10.).

Jogi források

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk België inzake de Nederlandse Taalunie, Brussel, 09-09-1980 [A Holland Királyság és a Belga Királyság között a Németalföldi Nyelvi Unió tárgyában megkötött szerződés.] <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002947/1982-04-01> (letöltés időpontja: 2023. 09. 28.).